

Lugupeetud kolleegid - kodukeeleõpetajad.

Magister Herman Rajamaa poolt väljasaadetud ankeet-küsimustiku vastustest selgus, et paljud kodukeeleõpetajad ei ole teadlikud eesti keele õpikute olemasolust ja neil puudub sihikindel keeleõpetamise programm.

Nende puuduste kõrvaldamiseks otsustas Eesti Komitee Kooli- ja Noortetoimikond välja saata olemasolevate ja kasutatavate õpikute nimekirja koos juhistega, millistes vanuse- ja keeleoskusrühpides neid kasutada võiks.

Lisame ka lühikese kava, mis aitaks süstemaatilisemalt õpetada nii keelt, kirjandust, ajalugu kui ka maateadust, millised ained ju ka kuuluvad kodukeele raamidesse. Samuti loodame sellega saavutada teatud kooskõla kodukeeleõpetajate töös.

Kuna õpilaste keeleoskus on äärmiselt erineval tasemel, on võimaliku kasutada mingilt kindlaksmääratud õppekava, vaid õpetaja peab kohandama oma õpetust iga õpilase oskuse ja võimete järgi. Siiski on soovitatav püüda käsitleda mõningaid grammatika põhijooni kõikide õpilastega. Millisel määral see teostatav on, oleneb õpilase keeleoskuse staatusest.

Need tähtsamad punktid oleks järgmised:

1. Häälikuõpetus, kusjuures tuleb erilist rõhku panna pikkade ja lühikeste häälikute märkimisele ning i ja j kirjutamisele, mis rootsi keelega üleskasvanud noortele erilist raskust valmistab.
2. Vormiõpetus: käänded ja nende kasutamine, omadussõnad, nende käänamine ja võrdlemine ning tähtsamad osad verbide põõramisest.
3. Lauseõpetuses tuleb erilist rõhku panna sihitise ehk objekti käänetele.
4. Tuletusõpetuse suurimaks probleemiks on tavaliselt sõnade kokku- ja lahukirjutamine. Sealjuures tuleb silmas pidada seika, et nüüd mitmel juhul kehtivad uued reeglid.

Grammatika õpetamiseks eestikeelsetele õpilastele on seni olnud võimalik kasutada H. Jänese "Meie emakeel" I, II ja III, kuid nüüd on need müügilt lõppenud. "Meie emakeel" III-andast on vajaduse korral võimalik saada fotokoopiat. Saadaval on ka H. Jänese "Eesti keele grammatika", millest valitud osad sobivad kasutada gümnaasiumis või ka kõrgastme lõpul, olenevalt

õpilaste oskusest.

Nooremate õpilaste jaoks on hiljuti välja antud H. Rajamaa "Meie eesti keel" koos kolme töövihikuga ja H. Nõu "Uus lugemik I". Kõige noorematele lastele sobivad ka Kanadas väljaantud õpikud: V. Lenk "Õpeta mind lugema" I ja II ning samalt autorilt "Harjutustik" I. Neid raamatuid on ka võimalik kasutada eesti keelt mitteoskavate lastega, kusjuures tuleb tõlkida ja harjutusi osalt ümber teha.

Väikestele mitteoskajatele on eriti sobiv hiljuti müügile tulnud Evi Lepiku poolt koostatud "Minu raamat".

Nagu raamatute nimekirjast näha, on olemas üsna mitmed lugemikud ja juturaamatud noorematele õpilastele. Vanemate jaoks sobivad Arvo Mägi "Valimik lugemist noortele" ja H. Jänese-H. Winteri "Sõnavakk".

Eelnevast selgub, et keelt mõnevõrra oskavate õpilaste jaoks on olemas mitmesuguseid õpikuid ja lugemikke, halvem on aga olukord nendega, kellele tuleb õpetada eesti keelt kui võõrkeelt. Neile pole senini olemas ühtki raamatut välja arvatud A. Hamani "Lärobok i estniska", mis, olles mõeldud täiskasvanutele, sobib ka näiteks gümnaasiumiõpilastele, kes alustavad õpinguid eesti keeles. Väikestele umbkeelsetele sobib hästi varem nimetatud Evi Lepiku "Minu raamat".

Järgmiseks sügiseks loodame valmis saada Mare Aadli ja Edith Kotka-Nymani eesti keele algõpiku rootsikeelsete laste jaoks. Kirjandusajaloos on sobiv kasutada A. Mägi "Lühike eesti kirjanduslugu" I - II, mis kahjuks on müügilt lõppenud, kuid mida on võimalik tellida fotokoopiatena.

Saadaval on veel H. Jänese "Ülevaade eesti kirjandusest". See raamat annab põhjalikuma ülevaate kui Mägi oma, kuid on raskema keelega ja seetõttu vähem sobiv. Seda saab siiski tarvitada valikuliselt koos mõningate selgitustega. Uuema aja kirjandust käsitleb A. Mägi "Eesti kirjandus paguluses".

Edasijõudnumate õpilastega gümnaasiumi tasemel on soovitatav ka läbi võtta käesoleva aja kirjandust Eestis, puudutades sealsetid tähtsamaid kirjanikke. Materjali selleks võib leida näiteks ajakirjast "Tulimuld" nr. 2, 1982, kus on vastavasisuline ülevaade R. Kolgi poolt või Kanadas ilmunud ajakirjades "Ajakiri".

Ajaloo õpetamiseks on olemas mitmeid raamatuid, eeskätt selliseid, mis sobivad õpetajale käsiraamatuks, kuid on ka mõned õpilaste jaoks, näiteks O. Paas (Toronto) " Eesti ajalugu täienduskoolidele " (koos töövihikuga) ja Eesti Kirjanike Kooperatiivi väljaanne " Estland som det var " - sobiv kasutada nii ajaloo kui ka maateaduse ja kultuuri tutvustamiseks neile, kes eesti keelt vähem oskavad.

Saadaval on veel A. Mägi " Eesti rahva ajaraamat ", kuna sellised ülevaatlilikud ajalooraamatud nagu Ojamaa-Varmase " Eesti ajalugu " ja Partijõgi j.t. " Eesti ajalugu noorsoole " on kahjuks müügil lõppenud, kuid kodukeeleõpetajatel ehk õnnestub neid endale laenata või muretseda.

Ajaloo õpetuses tuleks anda ülevaade alates eestlaste asumisega meie maale, jutustada õpilastele meie muistsest vabadusest ja selle kaotamisest. Rootsis kasvanud noortele on ka eriti huvitav kuulda meie kunagisest kuulumisest Rootsi riigile ja meie ühisest ajaloost.

Nii kodukeeleõpetajate kui ka õpilaste hulgas on viimasel ajal mitmed hiljutid Eestist tulnud, kellele on eriti tähtis õppida tundma ajalugu, mis puudutab Vabadussõda ja meie iseseisvusaega. Vabadussõja kohta on võimalik kooli- ja Noortetoimkonnalt tellida vastav loengukonspekt. Õpetajatel oleks ka soovitatav lugeda näiteks A. Künigi " Vad händer i Baltikum ", mille esimene pool puudutab ajalugu ja iseseisvusaega.

Samuti on juba varem nimetatud " Estland som det var " väga ülevaatlilik nii ajaloo kui ka kultuuriajaloo suhtes.

Maateaduse osas on soovitatav kõikidele õpilastele, ka umbkeelsetele, selgitada Eesti asukoht, millised on ta naabrid, umbkaudne suurus (võrreldes teiste Euroopa riikidega) jne.

Soovitatav oleks, et õpilased tunneksid pealinna ja teisi tähtsamaid linnu, suuremaid saari, järvi ja jõgesid ning ka kõrgemaid mägesid. Kaardi tundmaõppimiseks on võimalik tellida Eesti Komiteest A 4 suuruseid kaarte, nii tekstiga kui ka tekstita kontuurkaarte, millele õpilased saavad märkida koh-tade himesid. Põhjalikumaks maateaduse tundmiseks võib kasutada jällegi " Estland som det var ", Kilmnapase j.t. " Meie kodumaa " ja A. Kojassaare " Eesti maateadus " 1 - 2.

Sellega oleme andnud väikese ülevaate olemasolevatest õppe-

raamatutest lootuses, et sellega kergendame kodukeele pedia-
jate tööd.

Kui kellelgi on soov küsida või minnes asjas selgitust saada,
siis palume pöörduda Eesti Komitee Kooli- ja Noortetölmkon-
na poole.

Ivar Paljak

Edith Kotka-Nyman

Ivar Paljak
Eesti Komitee
Kooli-ja Noorte-
tölmkonna esimees

Edith Kotka-Nyman
Eesti Komitee
Kooli-ja Noorte-
tölmkonna abiesimees